

ABAD KARARLARI 9

**ABAD - C-244/10 ve C-245/10 / Karar
(Mezopotamya Yayıncılık A/S METV
(C-244/10), Roj TV A/S (C-245/10)- Almanya
Federal Cumhuriyeti) – AB Şartı 11. Madde,
İfade ve Haber Alma Özgürlüğü**

9- ABAD - C-244/10 ve C-245/10 / Karar (Mezopotamya Yayıncılık A/S METV (C-244/10), Roj TV A/S (C-245/10)- Almanya Federal Cumhuriyeti) – AB Şartı 11. Madde, İfade ve Haber Alma Özgürlüğü

Çevirmen Özeti

Merkezi farklı üye ülke, yayın yaptığı üye ülke farklı olan yayın organları yayın yaptıkları ülkelerde de AB hukuk kuralları ile bağlıdır. Bir üye devlette yürürlükte olan genel bir kanun uyarınca, başka bir üye devlette kurulmuş olan bir yayıncıya karşı kendi ülkesinde yapılan yayınlar nedeniyle tedbirler alınması engellenemez.

DİVAN KARARI (Üçüncü Daire)

22 Eylül 2011 (*)

(89/552/AET sayılı Direktif– Televizyon yayını faaliyetleri-bir Üye Devletin başka bir Üye Devlette kurulmuş olan bir televizyon yayıncısının faaliyetlerini kendi ülkesinde yasaklama olasılığı-Uluslararası anlayış ilkelerinin ihlaline dayanan gerekçe)

C-244/10 ve C-245/10 no.lu Birleşik Davalarda

Bundesverwaltungs gericht (Almanya Yüksek İdari Mahkemesi)'in ABİDA 267. maddesi uyarınca davada aldığı 24 Şubat 2010 tarihli kararlarıyla Divan'ın 19 Mayıs 2010 tarihinde aldığı ön karar BAŞVURULARI

Mezopotamya Yayını A/S METV (C-244/10)

ve

Roj TV A/S (C-245/10)

-

Bundesrepublik Deutschland (Almanya Federal Cumhuriyeti),

DİVAN (Üçüncü Daire),

Daire Başkanı K. Lenaerts, Raportör R. Silva de Lapuerta, Hâkim G. Arestis, J. Malenovský ve T. von Danwitz,

Hukuk Sözcüsü: Y. Bot,

Mukayyit: İdareci A. Impellizzeri'den oluşan

DİVAN,

Yazılı prosedürü göz önüne alarak ve 13 Nisan 2011 tarihli duruşmaya istinaden,

– Avukat R. Marx, tarafından Mezopotamya Yayın A/S METV ve Roj TV A/S adına,

– Vekil olarak hareket eden T. Henze ve N. Graf Vitzthum tarafından Alman Hükümeti adına,

– Vekil olarak hareket eden G. de Bergues ve S. Menez tarafından Fransız Hükümeti adına,

– Vekil olarak hareket eden C. Vrignon, S. La Pergola and G. von Rintelen, tarafından Avrupa Komisyonu adına,

sunulan gözlemler göz önüne alındıktan sonra,

5 Mayıs 2011 tarihinde oturumda Hukuk Sözcüsünün Görüşü dinlendikten sonra,

İş bu kararı vermiştir.

Karar

---

1. Bu ön karar talepleri, Avrupa Parlamentosunun ve Konseyinin 30 Haziran 1997 tarihli 97/36/EC sayılı Direktifiyle (OJ 1997 L 202, s. 60) ('Direktif') tadil edilen, televizyon yayını faaliyetlerinin sürdürülmesine ilişkin olarak Üye Devletlerde kanunla, tüzükle veya idari eylemle getirilen belirli hükümlerin koordinasyonuna ilişkin 3 Ekim 1989 tarihli 89/552/AER sayılı Konsey Direktifinin yorumuyla ilgilidir.
2. Bir taraftan iki Danimarka şirketi olan Mezopotamya Yayıncılık A/S METV ('Mezopotamya Yayıncılık') ve Roj TV arasında diğer taraftan Federal Almanya Cumhuriyeti arasında bu şirketler tarafından yapılan televizyon yayınlarının niteliğinden dolayı faaliyetlerinin yasaklanması kararıyla ilgili davada taleplerde bulunulmuştur.

Yasal bağlam

Avrupa Birliği mevzuatı

---

3. Direktifin 1 (b) maddesi uyarınca, 'yayıncı' televizyon programlarının listelerinin düzenlenmesine yönelik yayınla ilgili bir sorumluluğu bulunan... ve bunları ileten veya üçüncü taraflarca iletilmesini sağlayan gerçek veya tüzel kişi' anlamına gelir.
4. Direktifin 2. maddesi aşağıdaki hükümleri öngörür:
  - '1. Her Üye Devlet kendi yargı yetkisi altında yapılan tüm yayınların o Üye Devletteki halka yönelik yayınlara uygulanabilir kanun sistemi kurallarına uymasını sağlar.
  2. Bu Direktif kapsamında, bir Üye Devletin yargı yetkisi altında bulunan yayıncılar:
    - 3. fıkra uyarınca o Üye Devletlerde yerleşmiş olan yayıncılardır;
  3. Bu Direktif kapsamında, bir yayıncı bir Üye Devlette aşağıdaki durumlarda kurulmuş sayılır:
    - (a) yayıncının o Üye Devlette genel merkezi varsa ve program listeleri ile ilgili yayın kararları o Üye Devlette alınıyorsa;
5. Direktifin 2 (a) maddesi aşağıdaki hükümleri öngörür:
  - '1. Üye Devletler yayın alma özgürlüğünü sağlar ve işbu Direktif tarafından koordine edilen alanların kapsamına giren nedenlerden dolayı diğer Üye Devletlerin televizyon yayınlarının kendi ülkelerinde yeniden iletilmesini kısıtlamaz.
  2. Üye Devletler aşağıdaki koşullar yerine getirildiği takdirde 1. fıkrayı geçici olarak ihlal edebilirler:

- (a) başka bir Üye Devletten gelen bir televizyon yayını 22 (1) veya (2) ve/veya 22a maddelerini açık, ciddi ve ağır bir şekilde ihlal etmesi;
- (b) önceki 12 ay boyunca, yayıncı önceden en az iki (a) bendinde atıfta bulunan hükmü (hükümleri) ihlal etmesi;
- (c) İlgili Üye Devlet iddia edilen ihlaller konusunda ve bu tür ihlalin bir daha gerçekleşmemesi için almak istediği önlemler konusunda yazılı olarak yayıncıyı ve Komisyon'u bilgilendirmesi;
- (d) Yayını ileten Üye Devlet ve Komisyon ile istişareler (c) bendinde öngörülen 15 günlük tebligat süresi içerisinde dostane bir çözüm üretmemesi ve iddia edilen ihlalin devam etmesi.

Komisyon, Üye Devlet tarafından alınan önlemlerin bildirilmesini izleyen iki ay içerisinde, önlemlerin Topluluk hukukuyla uyumlu olup olmadığına karar verir. Eğer uyumlu olmadıklarına karar verirse, Üye Devletin acilen söz konusu önlemlere son vermesi gerekecektir.

3. 2. paragraf, ilgili yayıncı üzerinde yargı yetkisi bulunan Üye Devlette hiçbir usul kuralı hukuk yolunun veya söz konusu ihlallere yönelik yaptırıma zarar vermez.'

6. Direktifin 3 (1) ve (2) maddesi aşağıdaki hükümleri öngörür:

1. Üye Devletler kendi yargı yetkileri altında bulunan televizyon yayıncılarının bu Direktif kapsamında yer alan alanlarda daha ayrıntılı veya sıkı kurallara uymalarını isteyebilir.
2. Üye Devletler, uygun yollarla, mevzuatları çerçevesinde, kendi yargı yetkileri kapsamında bulunan televizyon yayıncılarının bu Direktif hükümlerine etkili bir şekilde uymalarını sağlar.'

7. Direktifin 22 ve 22 a maddeleri 'Küçüklerin korunması ve kamu düzeni' başlıklı 5. Bölümü'n bir parçasıdır. Direktifin 22 (1) ve (2) maddesi aşağıdaki şekilde belirtilmektedir:

1. Üye Devletler kendi yargı yetkileri altında bulunan televizyon yayıncılarının başta pornografi veya yersiz şiddet içeren programlar olmak üzere çocukların fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine ciddi ölçüde zarar verebilecek olan hiçbir programı içermemelidir.
2. 1. fıkrada öngörülen önlemler, yayın zamanı seçilerek veya herhangi bir teknik önlem yoluyla iletilmesi ile küçüklerin bu tür yayınları normalde duymamasının veya görmemesinin sağlandığı durumlar dışında küçüklerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine zarar verebilecek olan diğer programları da kapsar.'

8. Direktifin 22a maddesi aşağıdaki şekilde belirtmektedir:

"Üye Devletler yayınların ırk, cinsiyet veya kökene dayalı nefrete teşvik içermemesini temin eder"

Ulusal mevzuat

---

9. Alman Federal Cumhuriyeti Temel Kanunu (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland) dernek kurma hakkını garanti altına alır ve 2. bentte dernek kurmanın yasaklandığı durumları tanımlar. 2. bent aşağıdaki şekilde belirtmektedir:

“Amaç ve etkinlikleri ceza yasalarına aykırı olan veya Anayasa düzenine veya halkların anlaşması düşüncesiyle çelişen dernekler yasaklanmıştır”.

10. 21 Aralık 2007 tarihli Kanunun (BGBl. I 2007, s. 3198) (‘the Vereinsgesetz’) 6. fıkrasıyla değiştirilen, derneklerin kamu hukukunu düzenleyen 5 Ağustos 1964 tarihli kanunun (Gesetz zur Regelung des öffentlichen Vereinsrechts BGBl. I 1964, s. 593) 1. fıkrası aşağıdaki gibi belirtmektedir:

‘1. Dernekler serbestçe kurulabilir...

2. Güvenlik ve kamu düzenini sürdürme önlemi sadece bu Kanun kapsamında dernek kurma özgürlüğünü suistimal eden derneklere karşı kabul edilebilir.’

11. 2. fıkrada bu kanun dernek kavramını aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

‘1. Bu Kanun kapsamında dernekler gerçek veya tüzel kişilerin çoğunun ortak bir amaç için uzun süreli olarak bir araya geldikleri ve organize karar alma usullerini kabul ettikleri yasal yapılarına bakılmaksızın tüm dernekleri kapsar.

2. Bu madde kapsamında, aşağıdakiler dernek değildir:

1. Siyasi partiler...

2. Federal Meclis ve Eyalet Meclisindeki siyasi gruplar,

3. ...’

12. Bu Kanunun 3. fıkrası aşağıdaki şartlar altında derneklere ilişkin yasakları düzenlemektedir:

‘1. Bir dernek ancak bu derneği yasaklama yetkisine sahip mercilerin amaçlarının veya faaliyetlerinin ceza kanunlarını ihlal ettiğini veya anayasal düzene veya uluslar arası anlayış ilkesiyle çeliştiğini karar yolu ile belirlediği takdirde.... Yasaklanmaya tabi tutulabilir; karar derneğin feshi emrini vermelidir... Yasak ilke olarak aşağıdaki unsurların el konulmasını ve müsaderesini içerir:

1. Derneklerin malvarlıkları,

2. Üçüncü tarafların borçları,

3. Mal sahibi derneğe mal transfer ederek anayasaya aykırı amaçları kasıtlı olarak teşvik ettiği veya bu malın bu amaçları desteklemeye yönelik olduğu ölçüde üçüncü kişilerin malları.

4. Yasağın açık bir şekilde sınırlı olduğu haller dışında, tüm örgütler arasındaki fiili ilişkiler göz önüne alınarak (alt örgütler), o derneğin bir kolu olarak görüldükleri ölçüde dernek içerisinde entegre olan tüm örgütleri kapsar. Yasak

sadece kararda açıkça belirtildikleri takdirde ayrı bir tüzel kişiliğe sahip olan ulusal bir bölge dışındaki alt örgütleri kapsar.

5. Yasak koyma yetkisine sahip olan yetkililer bu yasağı, ayrıca, dernek üyelerinin eylemleri;
  1. Derneğin faaliyetiyle veya amacıyla bağlantılıysa,
  2. Eylemler ortak bir karardan kaynaklanıyorsa,
  3. Koşullar bunlara dernek tarafından müsamaha gösteriliyorsa

Bu eylemlere de dayandırabilir.

13. Dernekler Kanununun 14. fıkrası aşağıdaki hükmü öngörmektedir:

‘Üyeleri veya yöneticilerinin hepsi veya büyük çoğunluğu yabancı uyruklu olan dernekler 2. fıkraya bağlı olarak.....yasaklanabilir. Üyeleri veya müdürlerinin hepsi veya birçoğu Avrupa Birliği Üye Devleti uyruğundan olanlar yabancı uyruklu dernekler olarak görülmez....’

14. Dernekler Kanununun 15. fıkrası aşağıdaki şekilde yazılmıştır:

1. 14. madde merkezleri yurtdışında bulunan ve organizasyonu veya faaliyetleri bu Kanunun bölgesel kapsamı altına giren derneklere kıyas yoluyla uygulanır. Federal İçişleri Bakanlığı yasaklanmasından konulmasından sorumludur. ....’

15. Dernekler Kanununun 18. fıkrası aşağıdaki şekilde yazılmıştır:

‘Merkez binaları bu Kanunun yetki alanı kapsamı dışında bulunan ancak o kapsamda alt kuruluşları bulunan derneklere ilişkin yasaklama sadece o alan kapsamındaki alt kuruluşları kapsar. Derneğin bu Kanunun coğrafik kapsamında hiçbir kuruluşu yoksa, yasak .... o kapsamdaki faaliyetlere uygulanır.’

Ana davadaki anlaşmazlıklar ve ön karar için talep edilen soru

---

16. “Merkezi Danimarka’da olan bir Danimarka holdingi olan Mezopotamya Yayıncılık birkaç Danimarka lisansının sahibidir. Özellikle yine bir Danimarka şirketi olan Roj TV televizyon kanalını işletmektedir. Bu kanal Avrupa ve Ortadoğu genelinde daha çok Kürtçe dilinde uyduyla yayın yapmaktadır. Diğerleri arasında, Almanya’da kurulan bir şirketten gelen programları sipariş etmektedir.
17. 2006 ve 2007 yılında Türkiye’deki hükümet yetkilileri o Üye Devlette Direktif hükümlerini uygulayan ulusal kuralların uygulanmasını sağlayan Danimarka Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna şikâyetle bulunmuştur. Türk yetkilileri Roj TV’nin programları yoluyla Avrupa Birliği tarafından terör örgütü sınıflandırılmasında yer alan Kürdistan İşçi Partisi’nin (PKK) amaçlarını desteklediğinden dolayı şikâyetçi olmuştur
18. Danimarka Radyo ve Televizyon Kurulu 3 Mayıs 2007 ve 23 Nisan 2008 tarihli kararlarıyla bu şikâyetlerle ilgili bir karar vermiştir. Roj TV’nin Direktifin 22 ve 22a maddelerini uygulayan Danimarka tüzüklerini ihlal etmediği hükmünü vermiştir. Komite özellikle Roj TV’nin programlarının ırk, cinsiyet ve tabiiyete dayanarak nefrete teşvik

etmediğini gözlemlemiştir. Roj TV programlarının sadece bilgi ve görüşleri yayınladığını ve yayınlanan şiddet içerikli görüntülerin Türkiye'deki ve Kürtlerin yaşadığı bölgelerdeki gerçek şiddeti yansıttığını düşünmüştür.

19. Mezopotamya Yayıncılığa ve Roj TV'ye yönelik 13 Haziran 2008 tarihli karar ile Alman Federal İçişleri Bakanlığı, Roj TV televizyon kanalının Mezopotamya Yayıncılık tarafından işletilmesinin Temel Kanunla birlikte yorumlanan Dernekler Kanunu kapsamında 'uluslararası anlayış ilkeleriyle çeliştiğini göz önüne alarak, Mezopotamya Yayıncılığın Roj TV ajansı yoluyla Dernekler Kanununun kapsamına giren her türlü faaliyetini yasaklamıştır. Ayrıca Roj TV'nin faaliyetlerini yürütmesini de yasaklamıştır.
20. 9 Temmuz 2008 tarihinde Mezopotamya Yayıncılık ve Roj TV ayrı ayrı bu kararın iptali için Danıştay nezdinde dava açmıştır.
21. Danıştay nezdinde başvurular sınır ötesi televizyon alanındaki faaliyetlerinin Direktif kapsamına girdiğini ileri sürmüştür. Bu hükümlere göre, Mezopotamya Yayıncılık'ın ve Roj TV'nin kurulduğu Üye Devlet olarak sadece Danimarka bu faaliyet üzerinde kontrol uygulayabilir. İlke olarak, herhangi bir kontrol yasaklanmaktadır. Direktifin sapma önlemleri yoluyla tali kontrole izin verdiği doğrudur. Bununla birlikte, bu tür önlemlerin uygulanmasına yönelik koşullar ana dava işlemlerinde sağlanmamaktadır.
22. Federal Alman Hükümeti Danıştay nezdinde Mezopotamya Yayıncılığın ve Roj TV'nin televizyon yayını faaliyetlerinin Dernekler Kanunu kapsamına girdiğini iddia etmektedir. Bu iki şirket Almanya'da PKK faaliyetlerinin destekçileri olarak görülmelidir.
23. Alman Federal Hükümeti, 'uluslararası anlayış ilkelerinin' ihlaline dayanarak ana dava işlemlerinde yasağın gerekçesinin Roj TV'nin programlarının (Almanya dahil) şiddet yoluyla Kürtler ve Türkler arasındaki farklılıkların çözülmesi çağrısında bulunduğunu ve PKK'nın Türkiye Cumhuriyeti ile savaş için genç Kürtleri aralarına katma çabalarını desteklediğini ileri sürmüştür.
24. Bununla beraber, Alman Federal Hükümeti, bu kurallar televizyon yayını faaliyetleri üzerinde etki oluştursa bile Direktif hükümlerinin Üye Devletlerin cezai veya polis konularında genel kurallara veya Dernekler Kanununa uygulanmadığını belirtmiştir.
25. Danıştay, Roj TV televizyon programlarının seçilen bölümlerini izlemeye karar verdikten sonra bu programların Mezopotamya Yayıncılığın yöneticilerinin rızasıyla militarist ve şiddetli bir yaklaşım yansıtarak açık bir şekilde PKK yanlısı olduğu görüşüne varmıştır. Bu şirket Roj TV kanalı aracılığıyla PKK tarafından yönetilen silahlı mücadeleyi haklı göstermeye çalışmaktadır. Roj TV çatışmayı tarafsız olarak sunmamakta; ancak PKK'nın bakış açısını benimseyerek ve ölen savaşçılar için kahraman ve şehit kültü propagandası yaparak PKK'nın saldırı birimlerini ve terör saldırılarını kullanmasını desteklemektedir. Böylece Mezopotamya Yayıncılık ve Roj TV Türkiye'deki Türk ve Kürt kökenli insanlar arasında şiddetli karşılıklı cepheleşmeleri teşvik etmede ve Almanya'da yaşayan Türkler ve Kürtler arasındaki tansiyonu artırmada bir rol oynamaktadır.

26. Danıştay ana davalarında söz konusu olan yasağın Temel Kanununun 9 (2) maddesiyle birlikte yorumlanan Dernekler Kanununun 3 (1) fıkrası kapsamında uluslararası anlayış ilkelerinin ihlaline ilişkin gerekçeye dayanabileceğini düşünmüştür. Dolayısıyla, bu mahkeme hangi şartlar altında bir yasağa yönelik olarak bu gerekçenin uygulanmasının Direktif tarafından koordine edilen alanların kapsamına girip girmediğini sormaktadır.
27. Bu şartlar altında Danıştay yürütmeyi durdurmaya ve aşağıdaki soruyu ön karar için Adalet Divanı'na yöneltmeye karar vermiştir:

'Hangi koşullar altında uluslararası anlayış ilkelerinin ihlalden dolayı bir derneğin yasaklanmasına ilişkin ulusal mevzuat, Direktif tarafından koordine edilen alanın içerisine giriyor ve eğer giriyorsa böylece Direktifin 2a maddesi tarafından dışarıda bırakılıyor mu?'

Ön karar için yöneltilen soru

---

28. Danıştay öncelikli olarak Direktifin 22 a maddesinin bir Üye Devleti genel mevzuat (örn; Temel Kanun ile birlikte yorumlanan Dernekler Kanunu) uyarınca yayıncının faaliyetleri ve hedefleri uluslararası anlayış ilkelerinin ihlaline ilişkin yasağa aykırı olduğu gerekçesiyle başka bir Üye Devlette kurulan bir televizyon yayıncısı hakkında önlemler almasını engellediği şeklinde yorumlanmasının gerekip gerekmediğini sormaktadır.

Ön gözlemler

---

29. Direktifin başlığından Avrupa Birliği içinde yayıncılık hizmetlerini sağlama özgürlüğünün önündeki engelleri kaldırmak için televizyon yayıncılığı faaliyetlerinin sürdürülmesine ilişkin olarak Üye Devletlerde kanun, tüzük veya idari eylemle getirilen belirli eylemleri koordine etmeye çalıştığı açık bir şekilde anlaşılmaktadır.
30. 97/36 sayılı Direktifin giriş kısmında yer alan 1. gerekçe, 89/552 sayılı Direktifin iç pazarda televizyon yayıncılığına yönelik yasal çerçeveyi oluşturduğunu belirtmektedir. 97/36 sayılı Direktifin giriş kısmında yer alan 4. gerekçeye göre, bu durumun amacı Avrupa Birliğindeki bu tür hizmetlerin serbest dolaşımını korumaya yardımcı olmaktır.
31. Ayrıca, 89/552 sayılı Direktifin önsözünde yer alan 9. ve 10. gerekçelerden Topluluk hukukunun kaldırmayı amaçladığı engellerin yayıncılık faaliyetlerinin ve televizyon programlarının dağıtımının sürdürülmesine ilişkin olarak Üye Devletlerin mevzuat hükümleri arasındaki mevcut farklılıklardan kaynaklandığı açıktır.
32. Direktif tarafından koordine edilen alanların 1 (a) maddesinde tanımlanan televizyon yayıncılığı ilgili olduğu ölçüde koordine edildiği sonucuna varılmaktadır (bkz Birleştirilmiş Davalar C-34/95 -C-36/95 *De Agostini ve TV-Shop* [1997] ECR I-3843, 26. paragraf).
33. Son olarak, 89/552 sayılı Direktifin giriş kısmında yer alan 8. gerekçeden televizyon hizmetlerinin yayınlanması ve dağıtılmasına uygulanan kanun, 4 Kasım 1950 tarihinde

Roma'da imzalanan İnsan Haklarının ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesinde yer alan ifade özgürlüğü şeklindeki daha genel bir ilkenin açık bir göstergesidir. Bunun yanı sıra, 97/36 sayılı Direktifin giriş kısmında yer alan 15. gerekçenin lafzından, AB Antlaşmasının F (2) maddesinin (şimdiki AB Antlaşmasının 6 (2) maddesi) yayın alma özgürlüğünün ve/veya televizyon yayınlarının durdurulmasını amaçlayan her türlü önlemin yukarıda belirtilen ilkelerle uyumlu olması gerektiği için Avrupa Birliği Temel Haklar Şartında belirtilen haklara, özgürlüklere ve ilkelere saygı göstereceği sonucu çıkmaktadır.

34. Direktifin uygulandığı alanlarla ilgili kuralları tam olarak uyumlaştırmadığı ancak Avrupa Birliğinden kaynaklanan ve bu birlik içerisinde alınması amaçlanan yayınlara yönelik asgari kuralları ortaya koyduğu hatırlatılmalıdır (bkz., Dava C-222/07 *UTECA* [2009] ECR I-1407, paragraf 19 ve alıntı yapılan içtihat)
35. Direktif bu nedenle yayın alan Üye Devlet yoluyla, yetki alanına giren yayıncılardan televizyon yayınları bakımından kaynak Üye Devletin kontrol işlevinin tanınması ilkesini tesis eder. Direktifin 2a (1) maddesi Üye Devletlerin yayın alma özgürlüğünü sağlayacaklarını ve Direktif tarafından koordine edilen alanların kapsamına giren gerekçelerden dolayı kendi ülkelerinde diğer Üye Devletlerden televizyon yayınının yeniden iletilmesini kısıtlamamalıdır.
36. Bu bağlamda, Mahkeme kaynak Üye Devletin bu tür yayınlara uygulanan kanunun uygulaması izlemenin ve 89/552 sayılı Direktif ile uyumu sağlamanın sadece televizyon yayınlarının çıktığı Üye Devletin görevi olduğunu ve ikinci olarak yayın alan Üye Devletin Direktif tarafından koordine edilen alanların kapsamına giren gerekçelerle kendi kontrolünü uygulamaya yetkili olmadığını belirtmiştir (bkz, bu hususta, Dava C-11/95 *Komisyon – Belçika* [1996] ECR I-4115 34. ve 86. paragraflar, ve *De Agostini ve TV-Shop*, 27. fıkra)..
37. Bununla birlikte, Direktifin kamu düzeni, kamu ahlakı veya kamu güvenliği bakımından detaylı olmayan niteliğinden dolayı bir Üye Devletin genel olarak uygulanabilir kurallar yeniden iletimi engellemediği ölçüde kendi ülkesinde yayıncılar tarafından yapılan faaliyetlere başvurmada serbest olduğu açıktır.

Direktifin 22a maddesinin yorumu

---

38. Mahkemeye sunulan soruyu göz önüne alarak, bu davada uluslararası anlayış ilkelerinin ihlaline dayanan yasağın gerekçesi Direktif kapsamında 'ırk, cinsiyet veya tabiiyete dayalı nefrete teşvik' kavramında yer aldığı şeklinde kabul edilip edilmediği ve sonuç olarak Direktif tarafından koordine edilen alanların kapsamına girip girmediği hususunda öncelikli olarak Direktifin 22a maddesinde atıfta bulunulan şartların hiçbir tanımını içermediği gözlemlenmelidir.
39. Bunun yanı sıra ve Hukuk Sözcüsünün görüşünün 63. maddesinde belirtildiği üzere, 89/552 ve 97/36 sayılı Direktiflerin hazırlaması geçmişi 'nefrete teşvik' kavramı ile ilgili hiçbir ilgili bilgi içermemektedir ve Avrupa yasama meclisinin Direktifin 22a maddesinde özellikle küçüklerin korunmasına ilişkin gerekçelerden ayrı olacak olan

kamu düzeni hususlarına dayanan bir yasak gerekçesi koymayı istediğini doğrulamaktadır.

40. Direktifin 22a maddesi kapsamının o maddede kullanılan terimlerin gündelik dilinde genel anlamını düşünerek ve ayrıca bu terimlerin oluştuğu bağlamı ve parçası oldukları kuralların amaçlarını dikkate alarak belirlenmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır (bkz. Dava C-336/03 *easyCar* [2005] ECR I-1947, paragraf 21 ve alıntı yapılan içtihat hukuku).
41. ‘Teşvik’ ve ‘nefret’ kelimeleri ile ilgili olarak, bu kelimelerin ilk olarak belirli bir davranışı yönlendirmeyi amaçlayan bir eyleme ve ikinci olarak, bir grup kişi hakkında düşmanlık veya reddetme hissine atıfta buldukları gözlemlenmelidir.
42. Dolayısıyla, Direktif, ‘nefrete teşvik kavramını kullanarak’ başta belirli bir grubuna karşı terör eylemleri yoluyla şiddeti haklı göstermeye çabalayan girişimler olmak üzere insani değerlere saygı gösteremeyen herhangi bir ideolojiyi engellemek için hazırlanmıştır.
43. Mevcut kararın 25. paragrafında belirtildiği üzere, uluslararası anlayış ilkelerinin ihlali konusunda Mezopotamya Yayıncılık ve Roj TV, talebi gönderen mahkemeye göre, uluslararası anlayış ilkelerini ihlal etmek suretiyle Türkiye’deki Türk ve Kürt kökenli insanlar arasında şiddetli karşılıklı cepheleşmeleri teşvik etmede ve Almanya’da yaşayan Türkler ve Kürtler arasındaki tansiyonu artırmada bir rol oynamaktadır.
44. Sonuç olarak, bu tür davranışın ‘nefrete teşvik’ kavramının kapsamına girdiği kararı verilmelidir.
45. Bu nedenle, Hukuk Sözcüsünün Görüşün 88 ve 89. maddelerinde gözlemlediği üzere, Direktifin 22a maddesinde belirtilen kamu düzeni kuralına uyumun Üye Devlette ilgili etnik veya kültürel toplulukların bulunmasına bakılmaksızın ilgili yayıncı üzerinde yargı yetkisine haiz o Üye Devletin yetkilileri tarafından doğrulanmalıdır. 22a maddesinde belirtilen yasağın uygulanması kaynak Üye Devletteki söz konusu yayının potansiyel etkilerine değil sadece nefrete teşvik ve ırk, cinsiyet veya tabiiyet gerekçeleri şeklinde o maddede öngörülen iki şarta dayanmaktadır.
46. Dolayısıyla, yukarıdaki hususlardan, Direktifin 22a maddesinin uluslararası anlayış ilkelerinin ihlallerini yasaklayan ulusal mevzuat kapsamına giren, ana dava işlemlerindeki söz konusu gerçeklerin o maddede belirtilen ‘ırk, din veya tabiiyet’ gerekçeleriyle nefrete teşvik’ kavramı içerisinde yer aldığı kabul edilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır.

De Agostini ve TV-Shop ışığında ana dava işlemlerindeki dava konusu karar

---

47. Talepte bulunan mahkemenin yukarıda belirtilen Direktifin 22a maddesinin yorumunu göz önüne alarak kendi önündeki anlaşmazlığa karar vermesini sağlamak için televizyon reklamcılığı ve sponsorluğu ve özellikle programların yayınlanmasına ve dağıtılmasına atıfta bulunanlar dışındaki ulusal kurallarla ilgili bu direktifin hükümleri arasındaki ilişki bakımından *De Agostini ve TV-Shop* kararına atıfta bulunmak yerinde olur.

48. Bu kararın 33. ve 34. paragraflarında Mahkeme, Direktif Üye Devletlerin yayın alma özgürlüğünün sağlanması gerektiğini ve televizyon reklamcılığı ve sponsorluğu ile ilgili gerekçelerle diğer Üye Devletlerden gelen televizyon yayınlarının kendi ülkelerinde yeniden iletilmesini kısıtlamayacağını öngörmemesine karşın, bunun bu tür kuralların uygulamasını tamamen ve kendiliğinden kapsam dışını çıkarma etkisi bulunmamaktadır. Dolayısıyla, Direktif, ilke olarak, yayınlayan Üye Devletin yürütmesi gereken kontrole ek olarak televizyon yayınlarının ikinci derece kontrolünün içermemeleri şartıyla tüketicinin korunması şeklindeki genel amacıyla ulusal kuralların uygulanmasını engellemez.
49. Kararın 38. fıkrasında, Mahkeme ayrıca Direktifin bir Üye Devletin, aldatıcı reklama karşı tüketicilerin korunmasına ilişkin genel mevzuat uyarınca, başka bir Üye Devletten televizyon reklamı yayınına ilişkin olarak bir reklamcıya karşı önlemler almasını bu tür önlemler esas itibarıyla söz konusu diğer Üye Devletten gelen televizyon yayınlarının kendi ülkesinde yeniden iletilmesini önlememesi şartıyla engellemez.
50. Bu gerekçe ayrıca özellikle programların yayınlamasıyla ve dağıtılmasıyla ilgili olmayan ve genellikle yine de başka bir Üye Devletten televizyon yayınlarının kendi ülkesinde tek başına yeniden iletilmesini önlemeksizin bir kamu politikasını izleyen bir Üye Devletin mevzuatına uygulanmaz.
51. Bu bağlamda, başvuran mahkeme tarafından Mahkemeye gönderilen dosyadan ve Mahkeme nezdinde sözlü tartışma sırasında sunulan dosyadan Dernekler Kanununun yayıncılara veya televizyon programlarının yayınlanmasına veya dağıtılmasına özellikle atıfta bulunmadığını ancak genel olarak derneklerin faaliyetleriyle ilgili olduğu açıktır. Ayrıca, Federal İçişleri Bakanlığının Temel Kanun ile birlikte yorumlanan ve bu kanuna dayanan 13 Haziran 2008 tarihli kararının uygulama kısmı 11 maddeyi içermektedir. Özellikle televizyon yayıncısı Roj TV'nin Mezopotamya Yayıncılık tarafından işletilmesinin uluslararası anlayışı ihlal ettiği, televizyon yayıncısı Roj TV'nin artık Dernekler Kanununun bölgesel kapsamı içerisinde hareket edemeyeceği ve bu yayıncının kanunun bölgesel kapsamı içerisinde yasaklandığı açıktır.
52. Alman Hükümeti özellikle yazılı gözlemlerinde ve Mahkeme önündeki sözlü tartışmalarında Federal İçişleri Bakanlığının 13 Haziran 2008 tarihli kararıyla ana dava konusu yayıncının tüm faaliyetlerinin Almanya'da yasaklanmasına karşın o Üye Devletin yurtdışında yapılan televizyon yayınlarının Almanya'daki yansımalarını önleyememiştir. Dolayısıyla, Roj TV'nin programlarının alınması ve özel olarak kullanılması yasaklanmamıştır ve aslında uygulamada yayınlar devam etmektedir. Özellikle bu Üye Devlet bu yayıncı tarafından yapılan televizyon programlarının Danimarka'dan kendi ülkesinde yeniden iletilmesini önlememekle birlikte, Roj TV tarafından veya Federal Almanya Cumhuriyetinde Roj TV yararına organize edilen tüm faaliyetler, 13 Haziran 2008 tarihli Almanya Federal İçişleri Bakanlığının kararıyla konulan faaliyet yasağından dolayı yasalara aykırı olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle, yayınların oluşturulması ve Roj TV'nin başta stadyumlar olmak üzere kamusal yerlerde yayınlarının görüntülerine dayanan etkinliklerin düzenlenmesi ve Almanya meydana gelen destek eylemleri yasaklanmıştır.

- 53.Önceki paragrafta belirtilenler gibi önlemler ilke olarak tek başına yeniden iletilmesi önünde bir engel oluşturmaz; ancak ana dava işlemlerinde başvuranlar tarafından yapılan televizyon yayınlarıyla ilgili olarak o kararın tek başına bu yayınları alan Üye Devlette yeniden iletilmesini önleyip önlemediğini doğrulamak suretiyle ana dava konusu olan yasağın sonucu olan fiili etkilerin belirlenmesi sevk eden mahkemenin görevidir.
54. Yukarıda geçen tüm hususlar göz önüne alınarak, yöneltilen soruya cevap Direktifin 22a maddesinin uluslararası anlayış ilkelerinin ihlallerini yasaklayan ulusal hukuk kuralının kapsadığı, ana davadaki anlaşmazlıklardaki unsurlar gibi unsurların ‘ırk, cinsiyet, din veya tabiiyet gerekçeleriyle nefrete teşvik’ kavramının bir parçası olduğu düşünülmelidir. Bu madde Dernekler Kanunu gibi genel bir kanun uyarınca, ulusal mahkeme tarafından belirlenecek bir husus olan başka bir Üye Devletten o yayıncı tarafından yapılan televizyon yayınlarının yayını alan Üye Devletin kendi ülkesinde tek başına yeniden iletilmesini önlememesi şartıyla, o yayıncının faaliyetlerinin ve hedeflerinin uluslararası ilkelerin ihlali gerekçesiyle bir Üye Devletin başka bir Üye Devlette kurulmuş olan bir yayıncıya karşı tedbirler alınmasını engellemez.

Masraflar

---

55. Asli dava tarafları bakımından bu takibat ulusal yargı nezdinde devam eden asıl davanın bir aşamasını teşkil ettiğinden masraflarla ilgili karar verme yetkisi ulusal yargındır. Adalet Divanına gözlemlerini sunarken yapılan bu tarafların masrafları dışındaki masraflar herhangi bir geri ödemeye konu olamaz.

Bu gerekçelerle,

Divan (Üçüncü Daire) aşağıdakilere hükmetmiştir:

Televizyon yayıncılığı faaliyetlerinin izlenmesine ilişkin olarak üye devletlerdeki kanun, ikincil düzenleme veya idari kuralların getirdiği bazı hükümlerin koordinasyonu hakkında 3 Ekim 1989 tarihli ve 89/552/AET sayılı Konsey Direktifinin 22a maddesi, uluslararası anlayış ilkelerinin ihlallerini yasaklayan ulusal hukuk kuralının kapsadığı, ana davadaki anlaşmazlıklardaki unsurlar gibi unsurların ‘ırk, cinsiyet, din veya tabiiyet gerekçeleriyle nefrete teşvik’ kavramının bir parçası olarak kabul edilmesi anlamına gelecek şekilde yorumlanmalıdır. Bu madde bir Üye Devletin dernekler kamu hukukunu düzenleyen 5 Ağustos 1964 tarihli Kanun (21 Aralık 2007 tarihli Kanununun 6. fıkrasıyla tadil edilmiştir) gibi genel bir kanun uyarınca, ulusal mahkeme tarafından belirlenecek bir husus olan başka bir Üye Devletten o yayıncı tarafından yapılan televizyon yayınlarının yayını alan Üye Devletin kendi ülkesinde tek başına yeniden iletilmesini önlememesi şartıyla, o yayıncının faaliyetlerinin ve hedeflerinin uluslararası anlayış ilkelerinin ihlalinin yasaklanmasına aykırı olduğu gerekçesiyle bir Üye Devletin başka bir Üye Devlette kurulmuş olan bir yayıncıya karşı tedbirler alınmasını engellemez.

[İmzalar]